

SESIUNEA MEMORIALĂ RADU POPA

Tiberiu VASILESCU

Între 26 – 27 februarie 1998, la București, a avut loc sesiunea memorială Radu Popa, găzduită de Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române. Organizată de Secția de arheologie medievală a Institutului, a comemorat 5 ani de la dispariția reputatului cercetător, cel care și-a dedicat activitatea studierii evului mediu românesc. Concepută, foarte meritoriu, ca o sesiune de lucru, ea a oferit prilej întrunirii a numeroși cercetători reprezentând institute, universități și muzee din toată țara, care au susținut comunicări ce au pus în valoare rezultate ale unor cercetări mai vechi sau mai noi privind evul mediu din România.

Prima zi a sesiunii a început cu un cuvânt de deschidere al directorului adjunct al Institutului de Arheologie, Alexandru Suceveanu, care a evocat personalitatea lui Radu Popa, contribuția acestuia la cunoașterea civilizației medievale din România. A urmat dr. Radu Harhoiu, șeful secției de arheologie medievală, care a vorbit despre specificul metodologic al lui Radu Popa – împlinirea cercetării arheologice de teren cu studiul atent al documentului scris.

Seria comunicărilor a fost deschisă de Gheorghe Baltag (Muzeul Orășenesc Sighișoara) cu comunicarea *Noi elemente inedite în cultura materială a secolelor VIII – IX din Transilvania. Așezarea de la Albești – Sighișoara (jud. Mureș)*, al cărei punct de rezistență a dat-o prezentarea unui tip de ceramică decorată cu impresiuni fără analogii pentru această perioadă, lucru subliniat și în discuțiile ce au urmat. Poate de un real folos ar fi fost o comparație cu ceramica din zona nordică a Europei centrale, ceea ce l-ar fi ajutat pe autor să evite accentele tari.

Zeno K. Pinter (Universitatea Sibiu) în comunicarea *Piese de armament carolingian din Valea Mureșului* presupune o apartenență a acestora la un mormânt. Prezența lui în această zonă ar putea fi pusă, în concepția autorului, în legătură cu înțelegerea dintre carolingieni și primul țarat bulgar privind stoparea exportului sării din regiune către Moravia Mare.

Adrian A. Rusu (Institutul de Arheologie Cluj – Napoca) a susținut comunicarea *Câteva direcții de evoluție a arheologiei medievale din Transilvania după momentul Radu Popa* în care a reamintit drumurile deschise în cercetare de

către Radu Popa. Autorul a deplâns lipsa unor continuatori ai eforturilor acestuia în diferite domenii, fapt ce duce la o neîmplinire a cercetării arheologice medievale.

Petre Munteanu Beșliu (Muzeul Brukenthal) a prezentat în comunicarea *Fortificații la marginea regatului maghiar: Cetatea medievală de la Râșinari (jud. Sibiu)* rezultatele investigațiilor arheologice întreprinse în anii 1987, 1988, 1997. În urma acestora autorul a putut oferi date despre tipul de fortificație al acesteia, precizând că cea mai timpurie datare nu poate fi înainte de sec. XIV.

Marius Diaconescu (Muzeul Județean Satu Mare) – *Drăgoșești* – a prezentat traiectoria familiei lui Dragoș, reflectată în documentele secolelor XIV și XV.

Carol Kacsó (Muzeul Județean Baia Mare) în comunicarea *Date noi cu privire la preistoria Maramureșului* a oferit o completare a cercetărilor lui Radu Popa, din Maramureș, prezentând descoperirile privind preistoria acestei zone.

Paraschiva Victoria Batariuc (Muzeul Bucovinei Suceava) a susținut comunicarea *Cahle cu reprezentări de cavaleri din secolele XVI – XVII*. Autoarea discutând această temă larg întâlnită în Europa și care a inclus și Moldova – zonă aflată în discuția comunicării – observa aici caracteristici proprii ce denotă o „autohtonizare” a motivului și o producție locală de cahle.

Ecaterina Cincheza Buculei

(Institutul de Istoria Artei București) a încheiat prima zi a sesiunii cu comunicarea *Sensul funerar al programelor iconografice din gropnițele moldovenești (sec. XVI)*. Surprinzând prin ineditul temei și prin rigoarea întocmirii, autoarea a prezentat o cercetare de reală valoare.

A doua zi a sesiunii a fost deschisă cu comunicarea Suzanei More Heitel (Institutul de Istoria Artei București) *Cercetarea arheologică a fostei „abatii” de la Pâncota (jud. Arad)*. Demersul autoarei a fost de datare a obiectivului, pe baza cercetărilor efectuate în secolul trecut și a planurilor întocmite, propunând secolul XI ca moment al ridicării acesteia.

Viorel Achim (Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”) în comunicarea *Stăpânirile cneziale din Banat. Problema cotelor patrimoniale* a oferit o imagine a stăpânirii românești în Banat pe baza documentelor, discutând motivele decăderii stăpânirii cneziale din această zonă.

Dan Căpățână (Muzeul Militar Național) a prezentat *Cercetările arheologice de la cetatea din Făget (jud. Timiș) – (1990-1997)*, cetate ce face legătura tipologic între cele din secolele XIII – XIV și cele din sec. XVII – XVIII, prezentând și elementele de fortificație ale acesteia.

Ion Motzoi – Chicideanu a susținut comunicarea *Biserica din Gurasada (jud. Hunedoara) – cercetări inedite din anii 1984-1985* în care a prezentat cercetările efectuate alături de Radu Popa, la acest monument. Precizând că, strict arheologic, datarea acesteia nu mai este posibilă,

autorul a prezentat evoluția arhitectonică a monumentului în urma cercetărilor, analogiile acestuia în alte zone, propunând pentru datare, ca cel mai posibil, intervalul secolelor X–XI.

Luminița Dumitriu (Muzeul Național de Istorie a României) în comunicarea *Biserica Sf. Nicolae de la Bârzău (jud. Hunedoara)* a prezentat cercetările arheologice efectuate în 1976, datând biserica la mijlocul secolului XV.

Daniela Marcu a susținut comunicarea *Cercetări arheologice la biserica Sf. Gheorghe din Lupșa (jud. Brașov)*. Prezentând rezultatele acestora într-un raport amplu, autoarea a datat biserica în secolul XIV.

Adrian Ioniță (Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”) a prezentat comunicarea *Cercetările arheologice de la Feldioara (jud. Brașov)*. Discutând rezultatele acestora, începute de Radu Popa în 1990 și desfășurate până în 1996, autorul a menționat că țelul acestora era să investigheze mărturiile prezenței teutonilor în Țara Bârsei dar și situația existentă atât înainte de venirea lor cât și după alungarea lor. Menționând existența unor așezări neolitice, de epoca bronzului și romane, suprapuse de cea medievală, s-a precizat că cercetările au fost orientate spre două obiective: o necropolă datată în a doua jumătate a secolului XII, cu particularități ale ritualului funerar, și cetatea Feldioara unde a fost surprinsă o primă fază constructivă, ținând de prezența teutonă.

Lukacs Antal (Universitatea București) a prezentat comunicarea *Tezaurul de la Streja–Cârțișoara (jud. Sibiu)*. Pe baza unor analogii din Transilvania și Ungaria repune în discuție datarea lui K. Horedt (mijlocul secolului XII), redatându-l în a doua jumătate a secolului XIII.

Sergiu Iosipescu (Muzeul Militar Național) a prezentat *Cercetările arheologice de la Cetatea Chioarului (jud. Maramureș)*, cercetări începute sub conducerea lui Radu Popa dar nefinalizate, principalul motiv fiind înseși dimensiunile obiectivului. Cele mai vechi faze de construcție identificate au fost datate la jumătatea secolului XV, cetatea suferind refaceri succesive până în timpul lui Fr. Rákóczi II când a fost distrusă.

Ultima comunicare a fost susținută de Gh. I. Cantacuzino (Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”) – *Considerații privind necropola din jurul bisericii fostei curți domnești din Câmpulung (jud. Argeș)*. Autorul prezintă evoluția acestei necropole cu o durată foarte lungă în timp (sec. XIV – înc. XIX) în raport cu modificările aduse monumentului arhitectural.

Încheierea sesiunii a fost făcută de dr. Radu Harhoiu care, subliniind interesul acordat acestui eveniment, a anunțat înființarea **Seminarului Radu Popa**, ce își va desfășura activitatea periodic prilejuind astfel repetarea unor asemenea manifestări.